

„Soča“

Izhaja vsak petek o polne in velja s prilogo „Gospodarski List“ vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

vse leto gld. 4-40,
pol leta 2-20,
četrt leta 1-10.

Za tuje dežele toliko več, kolikor je večja poština.
Delavcem in drugim manj premožnim novim naročnikom naročnino znižamo, ako se oglase pri upravitelju.

„Priloge“ izhaja vsakih 14 dni vsak drugi tork in velja za celo leto 80 kr.

„Gospodarski List“ izhaja in se prilaga vsak mesec v obsegu 16 strani. Kadar je v petek praznik, izide lista že v četrtek.

SOČA

(Izdaja za deželo)

Oznaniila

in „POSILNICE“ plačujejo se za petstopenjsko potit-vrsto:

8 kr., če se tiskajo 1 krat,
7 2
6 3

Večkrat — po pogodbi. — Za večje črke po prostoru.

Posamične številke dobivajo se v tobakarnah v Nunki ulici in v Šolski ulici, v Trstu pri Lavrenčiču nasproti velike vojašnice in pri Pipanu v ulici Ponte della Fabra po 8 kr.

Dopisi pošiljajo naj se uredništva, naročnika in reklamacije pa upravništva „Soče“. — Neplačanih pismen uredništvo ne sprejema. — Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravništvo je v Gosposki ulici 9.

Izdajatelj in odgovorni urednik Andrej Gabrček.

— Bog in narod! —

Tiska „Goriška Tiskarna A. Gabrček“ (odgovoren Josip Krmpotič).

Deželni zbor gorški.

1. Splošne opazke.

Deželni zbor poklene prodje goriske n gradsko ima svoje posebnosti. Steje namreč poleg kmeto-madžlof goriskega, ki se navadno ne udeležuje deželnozbornih sej, eden in dvajset voljenih poslancev, in sicer enajst Italijanov in deset Slovencev. Deželni glavar ne glasuje razven pri volitvah po listkih v odsekih in odločah, in je bil do zdaj vedno vzlet iz italijanske večine. Vsihi tega stoji v deželnem zboru, kadar so vsi poslanci navzoči, vedno deset italijanskih poslancev proti desetim Slovincem.

Opravični red deželnega zbora goriskega deželni, da, ako je enako število glasov za kateri predlog in proti njemu, se smatra ota predlog kot nesprejet ali zavržen. Kadar so tore vsi poslanci navzoči, ne morejo Slovenci niti skleniti, ako ne glasuje 2 njuni tudi vsaj eden Italijan. In tako ne morejo tudi Italijani niti skleniti, ako ne glasuje 2 njuni vsaj eden Slovenec.

Kadar je pa eden Italijan odsoten in so vsi Slovenci navzoči, imajo Slovenci večino za en glas in lahko sklepajo proti Italijanom. Če so nasprotno vsi Italijani navzoči in je odsoten eden Slovenec, imajo Italijani večino za en glas in zato lahko sklepajo proti Slovincem. Vendar ni tako, da bi se manjšina tudi v takem slučaju ne mogla pomagati.

Opravični red deželnega zbora goriskega deželni namreč, da deželni zbor more le tedaj veljavno sklepati, kadar je navzoč vsaj eden nad polovico vseh članov deželnega zbora. Deželni zbor šteje, kakor redno, kmeto-madžlof in 21 voljenih poslancev, skupaj 22 članov. Polovica izmeta 11 članov, to eden znan da 12. Da more deželni zbor sklepati, mora biti torej navzočih najmanj 12 članov.

Kadar so torej Slovenci v deželnem zboru nasproti Italijanom v manjšini in hočejo zapreči kak sklep, ki ga nameravajo skleniti Italijani, ne morejo tega drugače doseči nego tako, da se seje ali deželne razprave ne udeležijo in da narobe s tem deželni zbor ne sklepčen, kajti brez madžlof in brez Slovencev ostane vsi italijanski poslanci brez glasu in glasovalni vredni 11. Enako bi morali postopati Italijani, ako bi bili oni v manjšini in bi hoteli zapreči kak sklep, ki bi ga Slovenci nameravali.

V deželnem zboru goriskem je torej delovanje mogoče edino le v sporazumljenju strank, brez sporazumljenja je vsakoro uspešno delovanje popolnoma nemogoče.

To je razlog, da so se Slovenci deželni poslanci „radi ljubega mira“ vedno in vedno odlašali, dokler se mogli, da se bili v marsikateri oziru popustljivi glede narodnih pravic, da se glasovali leta 1887 za 382.400 gld., ki so se „posodili“ zadrugi za namakanje tržiske ravnar, katera je dobila vsled tega glasovanja od države še drugih 382.400 gld. poplačana v dar, ter da so dovedli leta 1892 300.000 gld., ki so se zabili v neprofitno furlansko železnico, in drugih 300.000 gld. za furlanski tramvaj, ki naj bi vezal Gorico s Furlanijo.

Slovenski poslanci so bili leta 1894 ves čas deželnega zborovanja v večini, ker italijanski poslanec Del Torre, ki je poznaje umri, je bil bolan, da ni mogel zahajati k sejni. Vendar niso rabili te svoje večine v to, da bi bili silo delati italijanski poslancem, marveč so se ulali, da poročilo šolskega odseka o predlogu zastran deželnega šolskega zloga ni prišlo niti v zbornico, marveč, da se je zgubilo v aktih. Ko so Slovenci nameravali staviti predlog o slovenski obitni tli v Gorici, ki ni upajal Italijanom, so se sporečili, kakor znano iz lanskih popisov te stvari, da bi morali dvorano zapustiti, ako bi Slovenci res stavili ta predlog, in da bi onemogočili še druge stvari. Slovenci so se udali „radi ljubega mira“ in da bi ne zaprečili drugih sklepov, ter niso stavili onega predloga. Tako so delali Slovenci, ko so imeli jeden glas večine.

Vse drugače so delali letos Italijani. Po nečlubi naključni, namreč po boleznih in smrti deželnega poslancev Rajmunda Mahorčiča, bili so slovenski poslanci v manjšini za jeden glas. To priliko je porabil dr. Pajer, da je prignal svoj tili boj proti Francu profu Coroniniju do skrajnosti.

Najprej je zavezal italijanske poslance s častno besedo, da bodo složno postopali. Potem jim je dal skleniti, da se ne smatrajo vezane na svoja glasovanja v odsekih in na sklepe odsekov, ako italijanski klub pozneje drugače odloči.

2. Kluba, odseki, zbor.

V pojasnjenje bodi povedano, da italijanski poslanci imajo za se brez slovenskih poslancev svoje zasebne ali privatne pogodbe in dogovore o stvareh, ki zadevajo deželni zbor. To je njih klub in posvetovanje v klubu, ki je Slovincem prikriti, v kolikor jim ga sami ne razodenejo. Na enak način imajo tudi slovenski poslanci svoj klub in svoja posvetovanja.

Opravični red ne pozna klubov; zato je vse klubovanje le zasebnega pomena in klubi so le za to, da poslanci, ki soglasajo v svojem mišljenju ali v svoji politični barvi, imajo priliko pogovoriti in dogovoriti se prijateljski med sabo, kako hočejo postopati v raznih upravnih, ki zadevajo deželni zbor.

Vse drugo so odseki, katerih je več po potrebi. Ti se volijo v zbornici izmed poslancev obeh narodnosti, da v sejah, ki so za vse poslance javne, obravnavajo to, kar jim je deželni zbor odzval, in da pripravljajo na ta način gradivo za javne seje v zbornici.

Odsekovih sej so sme udeležiti kot poslušalci vsaki poslanec. Odseki delujejo uradno na podlagi opravičnega reda, ki je izdan za zbor in za odseke. Vsak odsek ima svojega predsednika in volji za vsako reč, ki ima prti v zbornico, poročevalca.

Poslanci se navadno že prej v klubu dogovore kako se hočejo držati v odseku. Iz njih postopanja v odseku se spozna, kaj namerava v tem zadevi klub, kateremu pripadajo. Ako soglasje v odseku poslanci iz obeh klubov, je to znamenje, da se kluba s tem ugajata in da bo stvar v zbornici sprejeta tako, kakor je odsek sklenil, da naj se predlaga. Tako vejo poslanci že najprej, kako konča vsaka reč v zbornici. Zato se pri sejah našega zbora tako malo govori.

Ti odnosi so se letos popolnoma premislili vsi, sklepa, da italijanski poslanci niso vezani na glasove, katere so oddali v odsekih, in na sklepe, za katere so v odsekih glasovali, ako njih klub pozneje drugače odloči, in vsled okolnosti, da so imeli Italijani v zbornici jeden glas večine.

Ako ne vežejo sklepi, sprejeti v odsekih, niti tiste, ki so za nje glasovali: ako sme kdo v javnem odseku reči belo v tajnem klubu pa zavezati se za črno, ter v zbornici glasovati v smislu tajnega kluba, ki je pozneje sklepal, proti javnemu sklepu v odseku, ki je sklepal prej: tedaj pomeha v takem zboru, kakoršen je goriski, vsako parlamentarno delovanje.

Posvetovanje in sklepanje v odsekih, ki je podlaga vsakemu rednemu delovanju in največje važnosti, postane v tem slučaju samo igrača, pri kateri kdo poizveduje namene tovariša, in je brez najmanjšega upliva na usodo deželnega predloga v zbornici, kajti o tej usodi določnje se le pozneje tajni klub. Tvarina za javne seje se potem ne pripravlja več v odsekih, kakor določnje opravični red, marveč izključivo v zasebnih in tajnih klubih, katerih opravični red ne pozna.

Odkar so sprejeli italijanski poslanci to načelo, ni bilo več mogoče vedeti pred sejo, kako nameravajo glasovati v zbornici. In ker so imeli jeden glas večine, je bilo v sejah v njihovih rokah, kako hočejo kaj rešiti. Slovenci niso mogli čisto nič odločevati, ampak so bili le za to navzoči, da so naredili zbor sklepčen, da so omogočili Italijanom njih sklepe.

Naravno je, da, ko so Slovenci to spoznali, so šli za nevredno, udeleževati se odsekovih sej, kjer se nič veljavnega ne sklne, ako ne pritrdi pozneje italijanski klub. Se za bolj nevredno so si steli, udeleževati se zborovih sej ter radovedno čakati, kaj se poljubi Italijanom skleniti o raznih točkah dnevnega reda.

Ako bi bili Slovenci v goriskem zboru v taki manjšini, da bi sklepčnost ne bila od njih odvisna, morali bi tudi tako postopanje Italijanom trpeti. Ali dokler je sklepčnost deželnega zbora od njih odvisna in dokler imajo iskricke časti v svojih prsih, ne morejo privoliti, da se z njimi pomeha.

Veditelji italijanskega kluba se morali to dobro vedeti. Če so pri vsem tem proizročili tak sklep in tako ravnanje italijanski poslancev nasproti Slovincem, je to neovrljivo znamenje, da so hoteli posledice, ki so nastopile.

Slovenski poslanci so sporočili deželnemu glavarju, da se ne udeležijo ne odsekovih ne zborovih brezuspešnih sej, dokler se slovenski in italijanski klub med seboj ne sporazumeta. Ker ni prišlo do takega sporazumljenja, ni prišlo tudi do javne seje, in deželni zbor goriski je bil zaključen, brez slovesa pisano.

3. Kaj so hoteli Italijani?

Najprej so hoteli dati odduska svojemu narodnemu čuvstvu ter približati Gorico, „glavno mesto furlanske“, državni meji pri Cervinjanu. To bi se imelo zgoditi s tramvajem, na par, ki bi šel iz Gorice v Cervinjan in Ogled. Za to podjetje so zahtevali od dežele podporo 250.000 gld., ki naj bi se plačevali 50 let v rokih po 5000 gld. na leto.

K tej zgradbi naj bi pripomogla tudi država z znamenitim zneskom 900.000 gld., in sicer tako, da bi dala 400.000 gld. za mostove ter potem podpore skoz 50 let po 10.000 gld. na leto. Za to državno podporo naj bi se izrekel deželni zbor soglasno, da bi se moglo potem reči: „Vsa dežela zahteva furlanski tramvaj; vsej deželi je dano, kar se podeli temu podjetju.“

Slovenci ne morejo temu pritrditi, dokler nimajo železnice po Soški in po Vipavski dolini, ki je Gorici bližja nego Furlanija. Vsak Gorčan, ki hoče dobro svojemu mestu, in mu ni glavna stvar „lega nazionale“ (narodna zveza s Furlanijo), mora pritrditi načelom slovenskih poslancev.

Za tramvaj potrebujejo furlanski bogataši, kajti tem bi služila v prvi vrsti, 250.000 gld. od dežele in 900.000 gld. od države, skupaj 1.150.000 gld. Slovenci naj poskušajo s svojo železnico, dokler ne bo tekla furlanska tramvaj. Za zdaj naj bodo Slovenci zadovoljni in ponosni na to, da smejo dovoliti deželno podporo in da smejo presiti vlado, naj podpira tudi ona podjetje ob meji z vsoto, katere nečesto daj podjetniki, ker vejo, da furlanski tramvaj bi se ne mogel vzdrževati brez vladne podpore, oziroma brez državne zube, kakor se ne vzdržuje furlanska železnica, med tem ko bi tramvaj po Vipavski dolini hitro dobil podjetnika, ako bi ga hotela vlada dovoliti.

Dalje so hoteli, naj podeli dežela za namakanje tržiske ravnar „posojilo“ v znesku 323.200 gld., da bi jim dala potem vlada drugih 323.200 gld. kot podpore, ki se ne vrača, za ono podjetje. Dežela je že leta 1887 „posodila“ zadrugi za to namakanje znesek 382.400 gld., ki je služil kot pogoj, da je država izplačala drugih 382.400 gld. kot podpore temu podjetju. Ker je zadruga svoje prve proračune slabo naredila, je izjavila, da ne more izhajati s tema vsotama, marveč zahteva še oni novi, tako da bi dobila vsega skupaj od države podpore, ki se ne vrača, 705.800 gld. od dežele pa „posojila“ (ki se tudi ne bo vračalo, dasi se zdaj to obečuje, kakor je navada) v enakem znesku 705.800 gld.

Podjetje pa ni tako gotovo, kakor si nekateri domišljujejo. Vladni inženir Mar-

kus*) pravi, da ni nemogoče, da iz „Soče“ napeljana voda izluzi zemljo, namesto da bi jo nagnojila, da namakanje bo zahtevalo premembo kultur (obdelovalnih vrst) in večje množine gnoj, katerega manjši posestniki ne zmorejo, da mnogi manjši posestniki (in teh je 363 med 395) obnemorejo, ker ne bodo mogli izvršiti dela in plačevati amortizacije.

Mali posestniki so že zdaj na slabem, kajti od 4470 hektarov zemlje, ki se ima namakati, pride le 12% na omenjenih 363 malih, vse drugo, torej 88% je v rokah maloštevilnih velikašev, deloma domačinov, deloma italijanskih podanikov (!). Ako bi se delo izvršilo, bi mali ne mogli obdelovati zemljiše radi zadolženja, amortizacije in po-manjkanja gnoj, in velikaši bi pokupili še ono malo zemlje, ki ni še v njih rokah. Sedaj vsaj na pol prsto ljudstvo bi prišlo v popolno sužnost. Zato so le velikaši, ki zahtevajo to podjetje, ljudstvo se mu odločno upira.

Slovenski poslanci torej ne morejo in ne smejo dovoliti „posojila“, dokler vlada ne zagotovi, da v slučaju slabih posledic prevzame država skrba za male posestnike, da ne pridejo v roke oderuhom in v sužnost, in dokler ne prevzame država porošilva, da pride dežela do denarja, ki ga je zadrugi „posodila“ in ki ga ima se „posoditi“.

Kakor reči zdaj stojijo, je zavržen denar, ki bi se zadrugi „posodil“, kajti velikaši nimajo namena vrniti, kar prejmejo, mali pa ne bodo mogli vrniti, ker ne bodo imeli s čem.

Ako hoče visoka vlada delati eksperimente (poskuse) na tržiskem polju, prosta jej pot; a to naj plača sama, in naj ne zahteva od dežele „posojila“, ki se nikoli ne vrne, ako država ne garantuje, oziroma plača.

4. Bojni načrt.

Teh dveh predlogov poslužil se je italijanski kolovodja, da je spravil slovenske poslance iz deželnega zbora, deželnega glavarja pa v zadrugo. Ta predmeta sta bila „conditio sine qua non“, neprekorajljiva pogoja, ob katerih se je imelo odločiti: ali dovolijo Italijani Slovincem njih „neopravičene“ zanteve (pretese), n. pr. za pogozdenje bregov ob Lokavščem celó 150 gld., in za cesto v Trento 1000 gld. skoz pet let, ali ne. Ako bi jim bili slovenski poslanci omogočili to velikaško žrtev za Lokavšek in Trento

*) „Dass im Agro Monfalcone eine rationelle Bewässerung nur dann betrieben werden kann, wenn das gegenwärtige Wirtschaftssystem eine zweckmässige Änderung erfährt, kann gar nicht in Abrede gestellt werden. Es wird daher der wiederholte Anbau von Mais oder Weizen in mehreren Jahren nacheinander aufgegeben und die Einführung einer zweckmässigen Rotation schon deshalb im Auge behalten werden müssen, weil die Bewässerung eine ausgiebige und regelmässige Düngung des Bodens zur unbedingten Voraussetzung hat. Namentlich im gegebenen Falle könnte ohne diese Düngung eine vollständige Ersehung des Bodens um so eher eintreten, als das Wasser des Isongo leider nicht jene Eigenschaften besitzt, welche dasselbe als ein zur Bewässerung vorzüglich geeignetes qualifizieren würden.“

Die mager Beschaffenheit seines Wassers weist dem Isongo nur eine aufsteigende, keineswegs aber eine hervorragend düngende Wirkung zu und muss entsprechend der durch die Bewässerung vermehrten Production dem Kulturboden ein reichlicher Ersatz geboten werden. Das gegenwärtige System, welchem zufolge die „reinen Acker“ wenig oder noch häufiger gar keinen Dünger erhalten, ist dann nicht mehr haltbar.“

Der Übergang zu einer anderen Wirtschaft kann nur allmählich erfolgen. Am schwersten dürfte es dem kleinen Besitzer fallen, diesen Anforderungen Rechnung zu tragen und kann dieser Umstand um so weniger schweigend übergangen werden, als aus der nachfolgenden Tabelle entnommen werden kann, dass von den gesammten 395 Besitzern nicht weniger als 363 einen Besitz von unter 10 Joch haben.“

Diese vorbenannten kleinsten Besitzer repräsentiren der Fläche nach einen Antheil von 12–15% des gesammten Besitzes. Dass es einzelne von ihnen geben kann, welche namentlich wenn sie schon gegenwärtig hypothekarisch stärker belastet sind, den an sie zu stellenden Anforderungen erliegen könnten, ist wohl möglich.“

— s tem, da bi se bili odločili za „posojilo“, katero „deželo nič ne stane“ in pri katerem „bi dežela nič, pa prav nič ne zgubila“ — tedaj bi bili italijanski poslanci milostljivo glasovali tudi za slovensko „pretese“ in „prepotenje“. Ker slovenski poslanci niso mogli sprejeti teh pogojev, se je pogajanje razbilo, in poslanci so rajši zapustili deželni zbor, nego bi se dalje mirno gledali, kako stari lisjak z njimi burke uganja.

Omeniti moramo, da v nedeljo popoldne, 10. februarja se je slišala vest, da se deželni poslanci najbrže pogodijo na ta način, da se odločita ona dva predmeta, katera je porabila vreda glavica v povod prepiru, ter da se rešijo vsi ostali predmeti tako, kakor zaslužijo po svoji vsebini. Ali drugi dan so Italijani ponovili svoje stare zahteve, katerim so dodali še novih, in tako so izbili sodno dno ter prisilili slovenske poslance, da so se odrekli zboru, v katerem so Italijani zaprečili vsakoro delovanje. Naj se torej zadnji nikar ne izgovarjajo in naj ne zvrčajo odgovornosti na slovenske poslance, ki so le to storili, kar je zahtevala njih čast in korist njih volilcev, potem ko so poštvovalno pretrpeli štiri grenke tedne poniževanja in odločne odklanjanja skoro vsakotnega njih nasveta od italijanske strani.

5. Po odločbi.

a. Dr. Pajer, deželni glavar goriski.

Prvo, kar uvede novi deželni glavar goriski, ko bo imenovan, bo to, da bo hotel v zbornici kot predsednik vedno glasovati, oziroma kadar si bodo Slovenci in Italijani stali nasproti z enakim številom glasov, odločevati. To bo imelo za posledico, da Slovenci ne bodo mogli zaprečiti, če tudi v polnem številu navzoči, nobenega sklepa, ki bi ga hoteli Italijani prisiliti, s samim glasovanjem, marveč da v ta namen bodo morali vsak krat dvorano zapustiti, da naredijo zbor nesklepčen. Če bo vladal v zboru letošnji duh, je mogoče, da se bo to pogosto pomisljalo, morda celo tako pogosto, da postane iz več kratov samo enkrat, to je da se Slovenci sploh ne bodo mogli udeleževati deželnozbornih sej. Ako se torej posreči dr. Pajerju, da zasede stol deželnega glavarja, bi mu ne škodovalo, ako bi prevzel tudi nekatera načela sedanjega glavarja, s katerih pomočjo bi mu bilo mogoče uspešno vladati gorisko deželo. Menimo, da samo s cepenjem dlake ter z zvijanjem in natočevanjem paragrafov in raznih določb se mu to ne posreči. Sicer pa se ne obotavljamo izreči naravnost, da dokler imamo Franca Coroninija za deželnega glavarja, si ne želimo njega na to mesto. Potem naj pride, kar more priti. Slovenski narod na Goriskem je preстал težke čase, prestane tudi sedanje, ki ne morejo večno trpeti.

b. Chi si scusa, si accusa.

„Kdor se izgovarja, se obtožuje“, pravi pregovor. To velja tudi gledé „Corriera“, oziroma italijanskih deželnih poslancev, o katerih trdi imenovani list v številki od preteklega torka, da niso nikakor odgovorni za to, da se je razšel deželni zbor goriski, ne da bi bil resil nalogo, ki ga je čakala. Prav nasprotno je res, da namreč edino italijanski poslanci, oziroma kdor jih navdihuje, so odgovorni za vse, kar se je zgodilo.

Pri pogovoru dne 10. februarja so se dogovorili zastopniki slovenskih in italijanskih deželnih poslancev v navzočnosti deželnega glavarja in vladnega zastopnika o vseh rečeh, ki naj bi se razpravljale in razpravile v letošnjem zasedanju deželnega zbora. Samo gledé na eno točko niso bili povsem edini.

Drugi dan, 11. februarja, so pa Italijani odstopili od tega, kar je njihov zastopnik prejšnji dan zagotavljal, ter so dali Slovincem razzaljiv odgovor, tako da je splavalo sporazumljenje po vodi.

Torej so v resnici Italijani krivi, da se ni nadaljeval deželni zbor in da je ostalo nerešenih mnogo važnih uprašanj.

*) Sicer pa ni izključeno, da bi tako imenovanje ne zadelo ob mogočen odpor vsa slovenskega naroda na Goriskem, kar bi dosledno upoštevali, tudi prihodnji deželni poslanci.

Corrierov članek je pri vsem tem zanimiv. Iz njega se vidi, da nekdo, kogar vest peče, ali nekdo, ki bi ne hotel veljati za takega, kakoršen je, skuša oprati sebe in svoje pred svetom ter zanika vse, kar mu vest očita ali kar ga more delati nelepega pred svetom, ter skuša navaliti vse to na potrpeljiva ramena potrpežljivih Slovencev. Pri tem se mu je pripetila le ta nesreča, da je pozabil na pregovor: „Chi si scusa, si accusa“ — Kdor se izgovarja, se obdoljuje.

6. Sklep.

Slava našim deželnim poslancem, ki so spoznali, kaj zahteva korist naroda in njih osebnost, ter so se ravnali po tem spoznanju. Slava jim, da so v tem oziru složno postopali ter javno pokazali, da tudi med Slovenci je mogoče skupno postopanje. Dasi popolnoma odobrujemo njih vedenje in vse njih korake, katere so storili v letošnjem deželnozbornem zasedanju, moramo vendar priznati, da nas najbolj veseli to, da so bili v vsem jedini, da ni bilo cepčenja in deljenja med njimi.

Kako velika je razlika med začetkom seje dobe leta 1889. in med njenim koncem leta 1895. Takrat je začelo zborovanje z razpravo in razkolom, ki je prisilil enega naših poslancev, da je odložil mandat, katerega so mu volilci zopet poverili, predno je preteklo leto. Zdaj smo videli združene moče, o katerih se je mislilo, da se ne ujemajo med sabo. Ta edinstvo in sloga mora razveseliti vsakega Slovenca na Goriškem, ki ljubi svoj rod. Prav nič se ne obotavljamo izreči, da bolj smo veseli sloge med poslanci nego njih pravilnega postopanja, dasi nam tudi to vzbuja čute veselja, kakoršnemu žal že dolgo nismo vajeni.

Če uprašamo po vzroku te prikazni, nismo niti za trenutek v zadregi za jedino pravi odgovor. V početku seje dobe imeli so naši deželni poslanci med seboj razdirajoče življenjske razmere, ki so jih razdirale, ob koncu te dobe bili so tega prosti. Vihar, ki je bil nastal po lanskem zasedanju, je ozračje očistil ter pregnal duha, ki je neugodno uplival na poslanske kroge. Tega življenja ni več med našimi zastopniki, in oddal si razlagamo letošnjo slavo, katero pozdravljamo polnim srcem.

V teku tega leta bo klican naš narod, da si izbere zopet svoje zastopnike, ki bodo zagovarjali njegove koristi in pravice v deželnem zboru goriškem. Pri tej priliki pazi, narod slovenski, da izbere le take moče, ki so sposobni složenemu delovanju, ter varuj se trgovačev, prepirljivcev, podpihvalcev, naj se ti kaže v kateri koli obleki, kajti neoporečna resnica je ta, ki velja za močne in šibke, da

„v slogi je moč“.

V slogi rasto male stvari, a nesloga vse pokvari.

Zagovarjanje koalicije.

II. Iz Ljubljane.

Posebno je naglašal gospod Klun, da bi Slovenci zaradi tega bili na slabšem, ker bi ne prišli v noben odsek, ko bi ne bili v koaliciji. Veliki klubi se mej seboj dogovorijo, koga naj volijo v kak odsek, in če bi Slovenci ne bili v kakem klubu, bi gotovo ne prišli v odsek. V njih je pa glavno delovanje.

Kakor vse drugo, tako je tudi to klunovo dokazovanje iz trte izvirno. Da ni grof Hohenwart s svojimi somišljeniki ponudil roke levici, bi koalicije ne bilo, in stranke bi se bile povsem drugače razdelile. Nikdo ne more trditi, da bi se Slovenci ne bili mogli pridružiti kakemu večjemu klubu. Tudi če danes izstopijo Slovenci iz koalicije, bi v kratkem prišlo do večje preobnove strank. Naloga koalicije je, dognati volilno reformo. Zato jej je pa potrebna dvotretjinska večina. Take večine pa brez slovenskih poslancev več ne zobernajo skupaj, zato bi pa razpala in pri preobnovi strank bi pač ne bilo težko Slovincem, pridružiti se kakemu večji skupini, ki bi jih spravila v odseke.

Posebno označil od gospoda Kluna je pa, da se je jezil, da slovenski nekoaliranci ne izstopijo iz vseh odsekov, češ, vanje jih je spravil Hohenwartov klub. Če so pa izstopili iz kluba, morajo tudi iz odsekov. Gospod Klun pač vé, kot parlamentarec, da jih v odseke voli zbornica, ne pa klubi, in izstop iz kluba torej še ne zahteva, da kdo mora izstopiti tudi iz odsekov. Tudi je povsod v parlamentih navada, da se v odseke volijo tudi opozicijonci in je zato torej čisto pravilno, da so tudi slovenski opozicijonci v odsekih. Le Klunu to ne gre v glavo, posebno od tedaj ne, kar mu je gospod Ferjančič v zboru povedal nekaj resničnih.

Klun je potem posebno strahil s tem, da bi se osnovala večina iz levicarjev in Polakov, ko bi se razbil Hohenwartov klub. Gospod poslanec bi pač moral vedeti, da se ta večina ne more dolgo obdržati, ker mora ob volilni reformi si razbiti glavo. Sicer se pa tudi sedaj, kjer jih ne potrebujejo nemški

liberalci, dosti ne ozirajo na konservativce. To smo videli te dni. Nemški liberalci so v koaliciji, a to jih ni oviralo, da ne bi bili podpirali v slajerskem deželnem zboru predloge proti osnovi gimnazije v Celju. Celó lahko rečemo, da se to ni zgodilo brez vednosti in privoljenja vlade. Zastopniki slajerskega veleposestva imajo kaj tesne zveze z grofom Wurmbrandom, in da je trgovski minister porabil svoj upliv, gotovo bi bili nemški nacionalci ostali s tem predlogom popolnoma osamljeni. Vidno je torej, kakšna je vlada, kateri je gosp. Klun pel tako slavo.

Dvojezična gimnazija v Celju je že najbrž pokopana, kajti cela liberalna stranka je proti njej in z njo boede najbrž glasovalo več Poljakov Slovenski poslanci so izstopili iz slajerskega deželnega zbora. Posledno morali bi konservativni poslanci tudi iz koalicije. To pa še ni gotovo. Gospod Klun o tem ni dal jasnega odgovora. Rekel je le, da bodo vedeli v tem slučaju, kar jim bo storili. Ta zvili politik se je gotovo nalašč tako izrazil, da mu nikdo ne bo mogel ničesa očitati, ako ostane v koaliciji s svojimi tovariši. Iz nekaterih klunovih izjav bi se se celo dalo sklepati, da vse ako o-tanejo slovenski koalijski poslanci nadalje v koaliciji. Če jih drži v koaliciji strah pred poljsko-nemško večino, potem morajo pač se nadalje ostati v njej, kajti v tem oziru se razmere nič ne premenijo, ako se odkloni osnova celjske gimnazije.

Po klunovem mnenju je posebno zaradi tega potrebno, da so Slovenci v koaliciji, da preprečijo neugodno volilno reformo. To pa še lažje storé zunaj koalicije. Levčarska volilna reforma pade, ako le zanje ni treba dvotretjinske večine in če koalicija to večino zgubi, pa je vse njeno delovanje v tem oziru nemogoče. Celó bivanje Slovincem v koaliciji ntega v tem oziru še slabo uplivati. Toliko okrepí koalicijo, da izvrši davčno reformo in tako pripravi petakarje ob volilno pravico. Če bi se torej volilna reforma odložila za bodočo postavodajno dobo, bi jo utegnili sklepati zbor, ki bi imel veliko bolj nemškoliberalno lice, nego sedanjí, in bi že skrbel, da se volilna reforma ne izvrši v prid Slovanom. Iz povedanega je razvidno, da je klunovo zagovarjanje koalicije izpalo jako slabo. Vzlic temu ga je pa „Kataloško politično društvo“ izvolilo zopet predsednikom in tako očitno pokazalo, da odobrava koalijsko politiko in se izreklo torej tudi za zvezo z nemškimi liberalci, ki nam ne privoščejo še gimnazije v Celju.

Podržavljenje notarijata.

Iz Ljubljane.

Uprasanje, katero najbolj razburja sedaj naše politično življenje, je podržavljenje notarijata. Naša „katališka“ stranka, ki je sedaj posebno delavna, je baš v tem uprašnju našla neko agitacijsko „sredstvo“, s katerim misli, da vrže narodno stranko z vseh njenih postojank, kakor Arhimed, ki je hotel z vodo vreti zemljo iz tečajev. Koliko boede imela uspeha, pokažejo prihodnje volitve za kranjski deželni zbor.

To uprašanje je pa naša katališka stranka sprožila iz več vzrokov. Pred vsem hoče obrniti pozornost od drugih političnih uprašanj. Čuti namreč, da bi ji kmetje ne verjeli več, ako zvedó, da naše katališke stranke pristati in prvaki so se zavezali na Dunaju z zastopniki kapitalistov, da so preprečili organizacijo kmečkega stanu, katere se je bila lotila Taaffejeva vlada. Prav v uprašnju o notarijatu skuša naša katališka stranka narodno razkričati za kapitalistično. Če pomislimo, da uprav gaspod Klun in tovariši na Dunaju podpirajo sedaj kapitalistično politiko in so s svojim postopanjem prav tej stranki pomagali do veljave, moramo pač reči, da je počenjanje naše katališke stranke podobno počenjanju tatú, ki upije: „Prinite ga! Prinite ga!“ Da bi odvračili pozornost od svoje napačne politike, dolže druge jednaki napak. Posebno skuša naša „katališka“ stranka izkoristiti to, da je narodna straka nekajkrat glasovala z Nemci v deželnem zboru, to je uprašnje zastran gledališča in pa o uprašnju o notarski legalizaciji lanske leto. S tem skuša naša katališka stranka oprati svoje bratenje z liberalci na Dunaju. Kdor količaj pomisli, spozna takoj, da je vse kaj drugega, če v kranjskem deželnem zboru kaka stranka v kakim manjši stvari glasuje z Nemci, nego je pa to, da so Klun in tovariši prisločili liberalcem na pomoč v odločilnem trenutku, ko je slo za to, ali se še nadalje obrni prvenstvo nemstvu v Avstriji in pa upliv židovskega kapitalizma, ki bi se pa dal s pravico volilno reformo za zmaj zabiti. Tukaj so storili korak, ki utegne v narodnem in gospodarskem oziru toliko škodovati, kolikor se desetletja ne bo dalo popraviti.

Velik povod, da se katališka stranka zaganja v notarje, je pač to, da v njenih vrstah ni nobenega notarja, mej njenimi političnimi nasprotniki so pa trije. Posebno pa jej je g. Luka Svetec že dolgo trn v oči, ker se ni hotel popolnoma ukleniti poveljem generalnega staba naše katališke stranke. Pred leti je tudi „Slovenec“ hudo napadel dvelnike, očital jim je, do deró ljudi, kakor sedaj očita notarjem. Ko sta pa dva odvetnika vstopila v „Slovenec“ vrste, je pa vse dobro, dasi ne more trditi, da bi se tačas bili morda odvetniki pobojali. (No, narodna stranka naj „odstopi“ nasprotni jednega notarja, pa bo mir. Ured.) Iz tega se jasno

vidi, da naši katališki stranki ni za stvar, temveč le za politične strankarske interese. Znano je, da je pred uvedbo legalizacije bilo cele kupe tožb zaradi ponarejanja po-nisov in nejasno napravljenih pogodb, nad 1.000 je bilo samo kazenskih pravn. Gotovo so pri teh zmešnjavah odvetniki mnogo zaslužili.

Vprašati se moramo, bode pa li podržavljenje notarijata imelo res ugodne posledice? Če sedanje take ostane, ostane vse pri starem, samo denar pojde v državno blaginico, iz katere se bodo pa zopet plačevali uradniki pri notarijatu. Če pa prevzame vlada stroške notarijata na svoje rame, povišajo se pa zopet zvraven davki. Donasati bodo morali za notarijat ljudje, ko ga tudi nikdar ne potrebujejo. Velik del državnih dokladov prihaja od neposrednih davkov in veliko teh davkov plačajo delavci. Ali največ imajo opraviti pri notarijih premožnejši ljudje, če se pa podržavi, bodo pa zanj morali donasati tudi najnižji sloji prebivalstva. To bi se reklo z družini besedami, velik del državnih bremen izvršiti s premožnejših ljudskih razredov na najrevnejše. To hoče storiti stranka, katere se poslednji čas toliko s tem ponasa, da skrbi za delavce.

Sicer je pa v svojem mirovanju povedala marsikaj jako konfuзна. Tako nekako notarje sčavlja v zvezo s tem, da je svet postal blago, s katerim se kupuje kot z drugim blagom. Kolik v je zveze mej tem, je pač to, da so sedanjí gospodarske razmere po svojem razvoju zahtevale osnove notarijata, nikakor pa notarijat tega ni kriv, če se njeve in travniki prodajajo. Tega s podržavljenjem notarijata ne preprečite, pač pa še pospešite. Sedaj so uprav stroški pri takih kupnjah nekoliko ovirali tako kupnjo, odpravite pa te stroške, potem se bodo pa travniki in njive res prodajali prav kakor krava in volí na sejmu. Posebno prekopovalcev je sedaj pri posestvih bilo razmerno malo, a čez razne pogodbe ne bodo ničesa stali, pošljo se pa hitro prekopovalci zemlje in luč, ki bodo zares s tem trgovali kakor s platnom in z živino. Židovskim spekulantom bi take razmere pač ugodile, a s socialnega stališča moramo kaj takega oločno obsojati.

Kdo je zaslepljen?

(Izv. dop.)

„Pr. L.“ št. 3. t. l. piše: „Tudi pri nas Slovincih divja že nekaj let sem divlje sovraštvo proti onim možem, ki so dvignili luč Kristusovo, luč katoliškega nauka proti slepih luč nevere in verske nemarnosti. Koliko obrekovanja, koliko zasramovanja in posovanja morajo ti močje pretrpeti, koliko škode na časti in blagu! Naj se pa ne da nikdo prenamiti in ostrasiti od zaslepljenih bratov“.....

Da je označeni list mislil s temi besedami dati breo vsem duhovnikom — prijateljem dr. Gr. — ni težko uganiti. Torej — vsi Gr. prijatelji, v prvi vrsti kajpada duhovniki, so „zaslepljeni“. Prvi zaslepljenec je dr. Gr., in za njim vsi drugi duhovni somišljeniki, ker tem ne svetí „luč Kristusova“ in niso kataličani. Le gospodom pri „Pr. L.“ svetí „luč Kristusova“, vsi drugi tavajo v temi. Ta pesem je stara šest let; skoval jo je znani hujšak in izročitelj goriških preprirov, ki se zdaj veseli, da je dobil mlade gospode, ki tolmačijo njegove želje.

L. 1889 so znani gospodje izdali geslo: „Gr. je krivoverec, liberalci“..... To prepričanje so znali vcepiti pri „R. K.“ in sploh pri vseh gospodih, ki presojajo razmere le po prvih utisih in pretkanem tolmačenju javnega delovanja našega državnega poslanca. Do danes ni nihče še dokazal in označil dejanja našega voditelja, ki bi bilo v nasprotju s katališkim naceli. Urednik „R. K.“ in ob njem urednik „Star“ si je prizadeval ob svojem času, da bi omajal čisto katališko prepričanje našega državnega poslanca, pa mu ni slo. Osramočen moral je odstopiti in z debelo blamažo v žepu je izginil s pozorišča. Poskusil je, kaj se pravi, poslušati strastne in osebne nasprotnike dr. Gr. Kdaj je Gr. stranka zatajila vero, tega ni še nihče povedal; vsaj v javnosti ne. Da so se pa nevedni gospodje mamili in se še danes mamijo v tem znišlu, je več kakor dognano. Žal, da takih nevednežev je še precej. Večina je pa prepričana, da vse tako obrekovanje izvira iz osebne mrznje porazenih kolonij.

Žalostno je, da pišejo o goriških razmerah gospodje, ki l. 1889. niso bili v Gorici; in če so bili, bili so se zaprti med štirimi stenami, ne vedoči, kako in kaj se zunaj godi. (A ko so prišli ven, so takoj vedeli in znali več nego vsi ostali, ki smo se udeleževali onega domačega boja. Ured.) Vsak pojav na Goriškem jim zdaj tolmačijo zakleti, osebni sovražniki dr. Gr., ki ne morejo pozabiti prevelikega padea, saj menda v Avstriji in morda še dalje ni stranke in oseb, ki bi doživele takih blamaž, kakor pri nas „stranka strasti“. Porazeni gospodje zdaj tujajo, kako bi pri urednikih „Pr. L.“ prikrili svoje grde namene, zato pa si prizadevajo na vso moč in na različne načine, prikrili resnico in olepšati svoje „osebne napake“, da bi s tem vsaj opravičili obstanek te stranke. Zato pa prepuščajo mlade in neizkušene gospode urednike, kako „zaslepljeni“ so tisti gospodje, ki stojé na strani dr. Gr., da bi s tem pokrili sebe. Zaslepljeni in zapebljenci pri tem listu se ne potrudijo, da bi nekoliko na dno pogledali go-

riškim razmeram ter poiskali pravih in resničnih vzrokov. Ker tedaj nečajo poznati pravega vzroka, ker se pustijo voditi od oseb, ki so udane očitnim napakam, zato je njih politika zelo nesrečna in polna blamaž, in kakor vse kaže, taka ostane tudi naprej, kajti domisljave osebe so preveč poro-ne, da bi menjale. Ker pa v spoznanju razmer tici vsa politična filozofija, ker se pustijo še danes od nekoga — slepiti, zato pa z-njejo sramota in vseh koncih.

Ko je l. 1889. slo za dež. odborništvo, ni svetila „luč Kristusova“ pri navedenih volitvah. „Pr. L.“ urednik „R. K.“ si je prizadeval dokazati s sv. Pavlom (v „Star“): da dr. Gr. ne sme priti v dež. odbor. Boz ve, ali je tudi tedaj sv. Duh pilal okoli „R. K.“ in „Star“, ko sta to pisala? Dvignili ste „zastavo Kristusovo“ — komu v korist? Luč prinašate liberalcem, ter jim očitate različnih pregreh. Zakaj pa tega ne delate pri oseh, ki so vam v najbližji okolici? Njim oznanjate nauke Kristusove, naj se po njih ravnajo, potem šele imate pravico, stopiti pred liberalni prag. Vedite, da imamo še vedno pred očmi l. 1889., ko je slo za dež. odborništvo. Naj moč v 3. nadstropju je tako prikriva, resnica ostane resnica, da tako ikandaloznega postopanja porodom volitve v dež. odborništvo ne pozna svet. Zakaj, zdaj, vidimo, kaj je naš dež. zbor; zdaj se maščujejo stari grehi. Patros nostri peccaverunt.... Zdaj dejamo govore in obsojajo vso stranko „Pr. L.“, oziroma „Star“; zdaj vidimo, kakšne „rodoljubne“ smo imeli za ljudske zastopnike; zdaj vidimo, kdo je „zaspeljen“ na Goriškem, in kdo je slep. Hvala Bogu, bog je očital pokazal in ostrasil vso stranko „Pr. L.“, oziroma „Star“ „Soce“. Najnovejši dogodki „prejasno potrjujejo, kakšni sužnji smo bili gor. Slovenci zaradi „koristolovnih rodoljubov“, s katerimi je treba varčevati. In kdo je drazil roko tem „rodoljubom“ in jim jo še danes drži? Da, da, zaslepljeni ste!

Zaslepljenost „Pr. L.“ pokazala se je tudi povodom shoda zaupnih mož. „Shod liberalcev“..... s tem naslovom je označil zbrano slov. razumnost. Svetlo slov. razumnost se je izjavilo za versko slo; ali to jim ni zadostovalo; udarili so po shodu neusmiljeno. Kako vse družate je pravi celo „Slovenec“ o tem shodu. V št. 19 t. l. beremo v uvodnem članku: „Shod zaupnih mož bil je skoraj povsem hiral l. slov. kat. shoda, še celó nekatere resolucije so bile v stavkih in besedah slabe. To nas mora le z veseljem in zadovoljnostjo navijati“.....

Uprasnmo: Kdo je zaslepljen? Kar ste vi, to očitate drugim. In to se godi že šest leto!

Domače in razne novice.

Izjava italijanskih poslancev.

Slaba vest ni mogla mirovati in zato so gospodje italijanski poslanci hiteli izdati izjavo (že večer je bila nabita po vseh mestnih voljih), s katero opravičuje svoje postopanje in zvrčajo vso krivdo na slovenske poslance. Kaj je resnica, povedali smo v dolgem članku na prvem mestu, a bomo še govorili, kajti izjavanje iz zavzganje (da huje ne govorimo) od laške strani je toliko, da presega že vse meje.

„Chi si scusa, si accusa“ (kdo se opravičuje, se obdoljuje) rekli smo v uvodnem članku, a to velja v največji meri tudi o tej izjavi. Že bombastem in do Slovincem uprav surovi način sestave ne more delati izjavljavcem časti v očeh trezno mislečih ljudi. Ako ital. poslanci tako žaljivo govorijo o slovenskih tovarših, potem ni kmalu pričakovati mirnega razvoja preporanih uprašanj.

Kakošne so bile zahteve od italijanske strani, to so modro zamočili in omenili le s par splošnimi besedami. Ali zato smo vse to natančno označili na prvi strani. Pač pa so v pretiranih izrazih navajali „neuvržene“ zahteve Slovincem, namreč: 1. ustanovitev dež. sol. zaloga, — 2. podporo 15% za cesto ob Soči (ali bi ta ne bila največ Gorici v korist?). — 3. naj bi se najprej zgradila Vipavska železnica in potem šel bi tramvaj v Furlanijo (ali bi od vipavske železnice ne imela največ koristi Gorica? Kake koristi bi imela od tramvaja?). — 4. 7500 za ceste in 5000 za ceste v Trento. — 5. naj bi se volila v deželno komisijo za pregledovanje katastra dva Slovence in le jeden Lič. (Slovinci imamo tri četrtine zemlje v tokih, ki je silno razčlena, dočim je Furlanija skoro vsa jednaka, in zato jeden član zadošča popolnoma). — Naposled omenimo še „odloščne insinuacije“ in „sanguinose calunnie“ Slovincem in Hrvatov v državnem zboru in prošjo deželnega glavarja, naj vse to sporoči ministrskemu svetu.

Da, nadejamo se, da Njegova Previsšenost natančno sporoči na mročajnem mestu — ali čisto resnico, namreč: da neki živji so hoteli, da pride na vsak način do nepremostljivega razlora, ki bi v prvi vrsti vrgel sedanjega deželnega glavarja, da bi dr. Pajer zasedel njegov sedež. To je prvi in zadnji povod nastalim homatijam. — Italijanski poslanci so govorili, no tudi Slovenci ne bodo molčali, če tudi ne bodo tako rogovili, kakor so gospodje laški poslanci s svojo izjavo.

Slovenski deželni poslanci goriški so poslali ministrskemu predsedniku knezu Windischgratzu spomenico o letošnjih dogodkih v deželnem zboru goriškem, v kateri se omenjajo tudi protesta svojih italijanskih tovršev.

Parlanti menda ne bodo posebno hvaljezni svojim poslancem, ki so se potevali z vsem ognjem za tramvaj in tržisko ravan a so pri tem spustili družo, kar bi bili lahko dosegli svojim volilem. Slovenci so bili pripravljeni, glasovati za podporo 15.000 gld. v deželnega zaloga, kateri bi dodala vlada drugih 30.000 gld. za urejenje rečice Mondino, ako bi hoteli glasovati Italijani za enak znesek v podporo cesti ob levem bregu Soče. Modri Italijani so pa to ponudbo odklonili.

Kako se tema pravi? Iz našega današnjega poročila o dogodkih v deželnem zboru goriškem je razvidno, da slovenski poslanci so bili siljeni zapustiti deželni zbor, ako niso hoteli biti v posmeh svojim italijanskim tovaršim, ki so odbijali po vrsti vsakotro njih zahtevo. Ko pa ni bilo slovenskih poslancev v zbornico in ni mogla začeti seja, so italijanski poslanci izročili protest proti postopanju svojih tovaršev Slovincem. Najprej silili koga, da kaj stori, potem pa protestovati proti temu, kar je stori — kako se temu pravi?

Parlanti tramvaj. — Žli se, da italijanski poslanci so dobili zagotovilo, da se zgradi tramvaj na par od Gorice do Cervinjanja vključe temu, da Slovenci niso hoteli dovoliti novih 250.000 gld. v deželnega zaloga. Tudi pri urejenjem banketu laških poslancev je naglasil to poslanec Mitchell, a „Gorice“ zahtuje to novico še na drugem mestu. — Radovedni smo, od kod pa pride tolika scula za podjetje, ki je lahko že naprej gotovo veljanske izgube vsako leto? Čuditi se je le, kako se more o goriski meščani oglašati za ta tramvaj, od katerega ne bodo imeli skoro nikakega dobička, dočim bi Gorica mogla rešiti edino le vipavska in predelna železnica!

Naše ceste. Tudi pri tamnih v znamenem cestnem preseku je le dnt zgradila veliko kamneta na cesti, da je prehod komaj mogoč. Včeraj se je na onem mestu preklinal voz g. de Franceschini iz Stange; voz se je tako podvil, da ni mogel naprej. — Tako je oskrbovanje naših cest!

Iz dolene Vrtojbe nam poročajo, da 10. t. m. po toči so nekateri mladenčji iz gor. Vrtojbe in iz Biš prišli načenjeni tokaj, kjer so se zelo nesposobno obnašali. Vrhu tega so česnažili vednapek ter načali motri ostanke snovik in kamene. Tudi so razurili neki zol in razbili ter odnesli neka vrata. — Dopsnik podvahi g. župana, da zelo škriči za javni mir in red, a da vsena ne more priti v okoli. — Dopsnik se pritožuje, da prihajajo tokaj iz Gorice predvsi „petolarji“ in „kacurji“ ali „kuro v majo“.

V Sempasu so se vršile nove občinske volitve, kakor smo naznačili. Zmagala je „republikanska stranka“, ki bo volila za župana skoro gotovo g. Josipa Fagana-Pla, bivšega vrločnega župana Sempaskega.

Zdravnik na Nabrežini. Okrajna bolnišnica blaginica na Nabrežini je razpoda službo zdravnikov: plača 1000 gld., za voz pa 200 gld. letno odškodnino. Službo ho nastopiti 1. maja. — Upamo, da bodo Nabrežni dobro pazili, kakega muža sprejmejo v svoje sredo. V izgled naj si vzamemo vrlo Podžraper, ki so po dolgem oklangu dobili vrlega Gela dr. S., ki je tudi v narodnem pogledu lepa pridobitev. — Tudi Le-karna je potrjena na Nabrežini, kakor smo o svojem času že govorili.

Za železnico čez Predel se je oglašala za voznika „Reichswehr“ tih polvidna „Thieser Zeitung“ in sicer povsem v zmislih brochure „De Predel-Tarvis-Bahn“ ki je šela v naši tiskarni. „Thieser Zeitung“ je v prvi vrsti za predelško železnico. Napravl bi se predel skozi Predel, ki bi bil dolg 7500 metrov in bi stal 325.000 gld. (t)

Vesel nas, da naše zanimanje za predelško železnico celo v vsakih in na mročajnih krogih, od kar je šla naša brošura, (okoli 500 izstev) je bila razposlana brezplačno na vse volične zastope, časnopis, osebni kupci, časnopis. Kdor se ni očitel te brošure, naj se jo omisla. Stane le 30 kr.

Iz Avbera in Krasi smo prejeli obsežno dopis o občinskih homatijah. Take in polake prepere mnogo skoro brez izjeme v vseh odsekih, za nje bi bilo treba posebnega lista, ki bi imel vsaj po dvakrat na teden. Zato se pa v „Soci“ ogibamo takih podank, kakor le moremo.

Iz Cerklana se nam pridruže popotnik, da je tanka slabašno preskrbljeno z goslinami. Prapoveduje namreč, da v vseh goslinah ni mogel dobiti prototista. Ne zamerite, g. dopisnik, ali tej novici je težko verjeti!

Malo statistike. Čitatelja „Soci“ bi utegnili biti zadovoljni, ako jim podamo nekaj zanimivih statistik o naši deželi. Da jih malo pomenu o raznih statističnih podatkih Goriške, imamo pribevalcev pod gornjo našlovom Statistiki, ki so v zvezi z narodnim življenjem spleti. Za danes predložimo nekaj o povrsni Goriški Gradski, ki stoji 220.308 prebivalcev, na delovnih na 139 županstev in 540 vasi s 298.541 m² (kvadratnih metrov) površine in 34.778 hiš in 42.856 rodbin. Na posredna mesta in predelne okraje odpadajo podatki tako: Na mesto Gorica s 21.825 prebivalcev, 9477 m², 1548 hiš in 4572 rodbin; goriška okolica z 68.576 prebivalcev je razdeljena na 44 županstev in 154 vasi, 76058 m², 11.093 hiš in 12.241 rodbin; gradski pol. okraj stoji 69.306 prebivalcev, sestoji iz 42 županstev, 142 vasi, 62137 m², 10.733 hiš in 13.110 rodbin, sežanski pol. okraj ima 28.298 prebivalcev, 31 županstev, 138 vasi, 47104 m², 1472 hiš in 5097 rodbin, in slednjeje je miški pol. okraj z 37.003 prebivalci je razdeljen na 21 županstev, 105 vasi, 10419 m², 6722 hiš in 7848 rodbin.

Po stanu je bilo v Goriško-gradski neporočenih 68.000 moških in 60.982 žensk; poročenih 38.641 m. in 39.137 ž.; udovce v 4506 in 8988 udov; sodnijsko ločenih 23 moških in 25 žen.

Uradne „Narodne Novine“ priobčujo sedaj oglase davkoplačevalcev, ki imajo volilno pravico pri teh skupščinah. Iz teh oglasov je razvidna davčna moč posamičnih davkoplačevalcev. Tako n. pr. v zagrebski županiji so davkoplačevalci, ki plačajo nad 25.000 gld. letnega davka in sicer ta je baron dr. Geza Rauch (sin bivšega hrvaškega bana), za njim se vrsté drugi s 15.000, (nadškof Posilović), 10.000, 6.500, 5.700 do vključno najmanjše svote od 330 gld.

— Pododbor hrvaškega sabora v Zagrebu je razpravljaj pretečeni teden novi gradski (meščanski) zakoni, vsled kojega se znatno spremeni volilni red, in autonomija posamičnih mest bode posebno raztegnjena. V sedanjem naprednem stoletju bi morali biti vsi proti nazadovanju in — stegi, no tako ni v onstranski polovici monarhije — in radi tega tudi v Hrvaški ne sme biti drugače, nego le po znanem prekodravskem receptu. Ta načrt pride na dnevni red v saboru v jedni prihodnji sej. Opozicija bode, seveda, proti njemu.

— Pri Oseku v Slavoniji je umrl te
dnij 84-letni kmet, ki je zapustil 260.000
gld. premoženja; odločil je tudi 20.000 gld.
za cerkev. Bil je zelo varčen in marljiv
človek.

Propad Hrvatov v Slavoniji in Sremu. — V „Posavski Hrvatski“, ki izhaja v Brdih na Savi, so objavili:

rodoljub uzroke propada Hrvatov v Slavoniji in Sremsu ter statistično dokazuje razmerje mej letom 1860. in 1890. Tako n. pr. dokazuje za dijakovsko župnijo, v kateri je bilo

l. 1800, le 50 židov, da jih danes šteje 415, zraven teh so se tudi katoličani pomnožili in sicer s priseljenimi Nemci in Madjari. Da hrvaški narod številno takó pada, vzrok je največ neravno barantanje vaških „babe“,

krivi so — tako se toži gospod pisatelj — učitelj, duhovščina, oblastine in sploh vsi javni činitelji, ki narod zadostno ne poučujejo. Glavnik priporoča na koncu, da so rodoljubni zaresno potrudili delovati na to, da bi enkrat prišli v okoliš nenravnosti, ki je edina krivna propada. — V koristi človeštva samemu bi bilo morda bolj koristno, da bi se razpisala ta

V Medžururju (del Hrvaške, ki pa je zastopan le na ogerškem saboru, spada pa pod zagrebško nadškofijo) in sicer v mestu Čakovcu, je bila to dni državnozborna

volitev, pri kateri je zmagal kandidat liberalne stranke, sedanjí minister Vlasica s 60 glasovi večine proti kandidatu kmečko-katoliške stranke, župniku Majoru, ki je dobil 1220 glasov, K liberalni zmagi so pomagala bodala iz strankovirja, bodajo svetilnika, ki

V dalmatinskem deželnem zboru se kavsajo hrvaški radikalnejši s hrvaskimi oportunističnimi poslanci na veliko veselje auto-

Kakor poročajo iz Zadra, dne 12. t. m. je bila zadnja delaznoscarska seja, pri kateri se je sprejel predlog poslancev Biankinih

se je sprejel predlog poslanca Brankovića in tovarišev, da naj vlada pohrvari pomorsko šolo. Za ta predlog so glasovali — čujte in strnite! — tudi Srbi, ukljbu temu, da so nasprotno obljubili svojim zaveznikom avtomatoma. Da bi karisti bili vedno tako leni

nomasem, da bi bolje biti vedno tako lepo slozili! — Poslanec Dubeković je izstopil iz deželnozborske hrvaške večine, da se tako sijajnim načinom izreče proti svojim somišljenikom, ki so v zboru glasovali proti zjedi-

— Skicatelj je javnih shodov v Dalma-
ciji v prilog zjedinenja s Hrvasko, — mej
katerimi so dr. Tommaseo, dr. Trumbić,
dr. Mihaljević, dr. Škarica — na-

Zakaj bi jih preganjali? Ali zato, ker hočejo pridobiti pisanemu zakonu veljavo?

Pogledimo katerokoli številko uradnih „Narodnih Novin“ in tam bomo čitali: „Ban kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije imenoval . . .“ Ali (glej uradni oglas od 7. t. m.): „Sjednica sabora kraljevina Hrvatske,

Slavonije i Dalmacije ukazujem za petak 8. veljače itd." in potpisan je: Predsjednik sabora kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije: Vaso Gjurjević". Vsi zakoni, ki se sklepajo v hrvaškem saboru, sklepajo se

tudi za Dalmacijo in kot take jih potrdi presvetli cesar. Ako torej rodoljubni možje sklicujejo shode, da bi zahtevali izvrševanje teh zakonov — kakó jih je mogoče za to preganjati? Ne verujemo torej takim glaso-

Starine iz rimske dobe. — Kakor poroča „Narodni List“, našli so v Arbanasih pri Zadru, kopajoč temelje za neko hišo, dve žari, ki sta okrašeni z različnimi predmeti

iz rimske dobe od prvega veka pred Kristu-
som. Po mnenju strokovnjakov so ti pred-
meti zelo zanimivi. Lastnik jih je podaril
muzeju sv. Dunata v Zadru pod pogojem, da
bode ta napis v hrvaškem jeziku.

Bosenski plemići. — Iz Bosne javljajo, da so v nekem samostanu našli neko večstoletij staro knjigo, ki kaže rodoslovje bo-

Slov. št.
 Op.
Razglas.
 Naznanja se, da
javna dražba
 zastavil IV. četrtleta t. j. novorev
oktobra, novembra in decembra 1893
 začne v **ponedeljek, 11. marca 1895.**
 ter se bo nadaljevala naslednje četrtke in
 ponedeljke,
 Od ravnanjstva zastavljavne
 in župjo združene kantonalne,
 V Gorici, dne 8. februarja 1895.

Slovenec! Spominjate se o vsaki
 priliki take dece v „Sloganih“ zavodih.

Dr. Rose životni balzam
 je nad 30 let znano, prebavlja in slast
 pospešuje in napenja odstraňuje
 ter ubla raztopljajoče
domače sredstvo
 Velika steklenica 1 gl.,
 mala 50 kr., po pošti 20 kr.
 vsč. Na vseh delih zavoj
 nake je mora to dobiti.
 rakotno zatovarja varno
 vena znamenja. Zaloge skro
 v vseh lekarnah Avstrije
 Ožerski Tomase tudi dobiti

Praska domače zdravilo
 To zdravilo pospešuje prav tako moč, kakor
 svetlobo naravnega svetlobnega žarstva. Zanj je na le
 vseh kraj ter polja sveta in blaga tobačina.

V školjčkah po 35
kr in 25 kr po po-
šti 6 kr vsč. Na vseh
 delih zavoj nake je mora
 to dobiti. Zaloge skro
 v vseh lekarnah Avstrije
 vena znamenja

Glasna Zveza za
B. Fragner Praga št. 203-04, Mala stra-
 na, lekarna „pri orlu“